

Sygn. akt II Cz 1460/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 września 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

Przewodniczący: SSO Sławomir Krajewski

po rozpoznaniu w dniu 16 września 2014 r. w Szczecinie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa K. P.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółka Akcyjna w W.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Gryficach z dnia 17 czerwca 2014 roku, sygn. akt VI C 622/14

postanawia:

- 1. odrzucić zażalenie powoda na pkt I. zaskarżonego postanowienia;**
- 2. oddalić zażalenie w pozostałym zakresie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 17 czerwca 2014 roku Sąd Rejonowy w Gryficach zwolnił powoda K. P. częściowo od kosztów sądowych - opłaty od pozwu powyżej kwoty 500,00 złotych (pkt I) i oddalił wnioski w pozostałym zakresie (pkt II).

Sąd dokonując analizy sytuacji dochodowej i osobistej powoda doszedł do przekonania, że konieczność uiszczenia pełnej opłaty od pozwu przy osiąganym przez powoda dochodzie przekroczyłaby granice zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania jego jak i dzieci i stanowiłoby dla powoda nadmierne obciążenie oraz przeszkodę w dostępie do sądu. Mając jednak na uwadze, że powód posiada niewielkie, lecz stałe źródło dochodu, Sąd doszedł do przekonania, że będzie on w stanie z bieżących dochodów pokryć opłatę w kwocie 500 złotych i nie będzie to stanowiło obciążenia jego gospodarstwa domowego ponad miarę. W ocenie Sądu I instancji całościowe zwolnienie powoda od kosztów sądowych nie byłoby zasadne i łamałoby zasadę dotyczącą powinności do poczynienia przez strony oszczędności w sferze wydatków, które mogłyby być przeznaczone na ewentualne koszty procesu. Sąd Rejonowy podniósł, iż potrzeba wszczęcia procesu nie była nagła i wnioskodawca powinien przewidywać, iż zainicjowanie procesu związane jest z kosztami. Zdarzenie będące podstawą roszczenia o zadośćuczynienie miało miejsce w 2004 roku. Wnioskodawca decydując się na samo już wystąpienie z żądaniem od pozwanego zakładu ubezpieczeń zapłaty winien liczyć się z kosztami procesu i gromadzić niezbędne na to środki. Oszczędzanie regularnie niewielkich nawet sum (np. 20 czy 30 złotych miesięcznie) jeszcze przed wszczęciem tych działań, pozwoliłoby mu zebrać pewną kwotę, która pokryłaby, choć w części koszty sądowe. Sąd Rejonowy zwrócił uwagę także na fakt korzystania przez powoda z usług profesjonalnego pomocnika co w jego ocenie może świadczyć o tym, że powód posiada środki na prowadzenie postępowania.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiódł powód i zaskarżając postanowienie w całości, wniósł o jego zmianę i zwolnienie powoda od kosztów sądowych w całości.

W uzasadnieniu wskazał, iż uiszczenie opłaty od pozwu w kwocie 500 zł znacząco wpłynie na utrzymanie powoda, jak też będzie wiązało się z uszczerbkiem w koniecznym utrzymaniu powoda oraz jego rodziny. Kolejno skarżący

opisał swoją sytuację majątkową oraz osobistą, wskazując iż pozostaje sam w gospodarstwie domowym i uzyskuje dochód w kwocie 620 złotych. Nie posiada żadnych oszczędności oraz przedmiotów wartościowych. Zamieszkuje w mieszkaniu gminnym i nie otrzymuje żadnego wsparcia ze strony najbliższej rodziny. Z renty otrzymywanej przez powoda po odliczeniu wydatków na zakup leków (150 zł) oraz zajęć komorniczych i alimentów (400 zł) pozostaje kwota 70 złotych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że powód zaskarżył postanowienie Sądu pierwszej instancji w całości. Tymczasem w jego punkcie I Sąd Rejonowy zwolnił powoda od kosztów sądowych – opłaty od pozwu powyżej kwoty 500 zł, a w punkcie II oddalił wniosek w pozostałej części.

Stwierdzić, zatem trzeba, że skarżący nie posiada żadnego interesu prawnego (gravamen) w zaskarżeniu rozstrzygnięcia w zakresie punktu I. Przez gravamen rozumie się w orzecznictwie Sądu Najwyższego „pokrzywdzenie polegające na niekorzystnej dla strony różnicy między zgłoszonym przez nią żądaniem a sentencją orzeczenia, wynikającej z porównania zakresu żądania i treści rozstrzygnięcia” (tak: postanowienie SN z dnia (...)) Oczywiście jest, że skoro wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych - opłaty od pozwu w kwocie 750 zł został uwzględniony w ten sposób, że Sąd zwolnił powoda od tej opłaty w kwocie powyżej 500 zł - pkt I, to zaskarżenie takiego rozstrzygnięcia nie może służyć ochronie jego praw, nie ma więc on interesu prawnego w jego zaskarżeniu. Oznacza to, że środek zaskarżenia jest dopuszczalny w zasadzie tylko od orzeczenia niekorzystnego dla strony. Takowy charakter ma rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II postanowienia - albowiem to w nim - Sąd Rejonowy oddalił wniosek powoda w pozostałym zakresie.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy odrzucił w punkcie I sentencji postanowienia zażalenie powoda, co do punktu I postanowienia w oparciu o art. 373 kpc, w zw. z art. 370 kpc i art. 397 § 2 kpc.

Rozważając natomiast zażalenie powoda na punkt II postanowienia, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do jego uwzględnienia. Sąd Odwoławczy podziela w całości ocenę Sądu Rejonowego, jak też powołaną przez niego argumentację.

Zgodnie z obowiązującą w polskim procesie cywilnym zasadą, postępowanie sądowe jest odpłatne, a sąd nie podejmuje żadnej czynności na skutek pisma, od którego nie została uiszczona należna opłata. W art. 100 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (...)ze zm.) ustawodawca wprowadził odstępstwo od tej zasady, kierując się w tym zakresie interesem osób słabszych ekonomicznie, umożliwiając im realizację konstytucyjnego prawa do sądu.

Wskazany powyżej przepis stanowi, iż sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w całości. Z kolei w świetle art. 101 ust. 1 ww. ustawy sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli strona jest w stanie ponieść tylko część tych kosztów.

Zwolnienia od kosztów sądowych może natomiast domagać się osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny do wniosku o zwolnienie od kosztów powinno być dołączone oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów (art. 102 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Skorzystanie przez Sąd z instytucji zwolnienia od kosztów sądowych jest, więc zarezerwowane dla wyjątkowych sytuacji, gdyż powoduje w istocie kredytowanie procesu przez Skarb Państwa.

Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, iż instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi w istocie pomoc państwa dla osób, które z uwagi na trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Ubiegający się o taką pomoc w każdym wypadku powinien, więc w pierwszej kolejności poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania

siebie i rodziny. Dopiero gdyby oszczędności te okazały się niewystarczające - może zwrócić się o pomoc państwa (postanowienie SN z dnia (...))

Powód winien, więc liczyć się z obowiązkiem poniesienia kosztów sądowych wykorzystując w tym celu w pełni swoje możliwości dochodowe. Brak zabezpieczenia – zgromadzenia stosownych kwot oszczędności z osiągniętych dochodów nie stanowi podstawy do uwzględnienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od pozwu. Wprawdzie, obiektywnie osiągnięty przez powoda dochód jest niski, niemniej czynienie nawet niewielkich oszczędności rzędu kilkudziesięciu złotych miesięcznie - jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy, pozwoliłoby na zabezpieczenie kwoty na postępowanie sądowe, które ze swej natury ma charakter odpłatnego. Nie sposób jednocześnie przyjąć, by obowiązek uiszczenia opłaty od pozwu był dla powoda zaskoczeniem i wydatkiem, którego nie mógł przewidzieć i do którego nie mógł się przygotować. W niniejszej sprawie powód miał wystarczającą ilość czasu, aby takowe oszczędności poczynić, zwłaszcza jeżeli uwzględni się fakt, iż zdarzenie z którym powód wiąże obowiązek zapłaty zadośćuczynienia miało miejsce prawie 10 lat temu.

W tej sytuacji brak wymaganej dbałości o własne interesy nie może usprawiedliwiać wniosku o zwolnienie od ponoszenia opłaty sądowej w całości. Tymczasem, powód składając wniosek nie wskazał, by podejmował w tym kierunku jakąkolwiek inicjatywę. W tym wypadku uwzględnienie wniosku i zwolnienie powoda w całości od kosztów sądowych byłoby niczym nieuzasadnionym premiowaniem postawy osoby, która w odróżnieniu od innych nie wykazuje starań do tego by ów wydatek uiścić.

Dlatego też, uznając zażalenie za pozbawione podstaw, Sąd Okręgowy oddalił je, orzekając o tym w punkcie II sentencji, na podstawie art. 385 kpc, w zw. z art. 397 § 2 kpc.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)

(...)